

HASTALIK VE MANEVİYAT

إِذَا ابْتَلَى اللهُ الْعَبْدَ الْمُسْلِمَ بِبَلَاءٍ فِي جَسَدِهِ قَالَ
اللهُ عَزَّ وَجَلَّ: «اَكْتُبْ لَهُ صَلَاحَ عَمَلِهِ الَّذِي كَانَ
يَعْمَلُ». فَإِنْ شَفَاهُ غَسَلَهُ وَطَهَّرَهُ، وَإِنْ قَبِضَهُ غَفَرَ لَهُ
وَرَحِمَهُ

[Sağdaki melek] soldakinin âmiriymiş. Bazen soldakine dermiş ki, “Dur yazma bakalım, acele etme. Belki tevbe edecek kul. Hemen yazma deftere.” dermiş.

Burada, “Aziz ve celil olan Allahu Teâlâ buyurur.” [deniliyor.] Kime buyurduğu beyan edilmiyor ama, *üktüb*. “Yaz.” dediğine göre yazan bir varlığa emir ediyor.

Neyi yazdırıyor?

Salâha amelihî. “Amelinin salih olanını, güzel olanını, güzellerini.” yazdırıyor.

E onu kim yazar?

Omuzundaki melek yazar. Sağ omuzundaki melek yazar.

Demek ki sağ omuzundaki meleğe hitap buyuruyormuş. Allahu Teâlâ hazretleri emir buyuruyormuş; “Yaz bakalım, bunun yapama-

dığı ama evvelce âdeti olan, sağlığında iken yapabildiği, şimdi hasta olduğu yapamadığı şeyleri, hepsini yaz.”

Yâ Rabbi! Yapamıyor?

Yapamıyor ama hasta olmasaydı yapıyordu, âdetiydi. Yaz bakalım günde bir cüz Kur'an okurdu, yaz bakalım günde beş bin lafza-i celal çekerdi. Şu kadar lâ ilâhe illallah derdi, şu kadar sübhanallahi ve bi-hamdihî sübhanallahi'l-azîm derdi. Camiye giderdi, sünnet kılardı, teheccüde kalkardı, hayır hasenât yapardı. Arkadaşlarının yardımına koşardı vesaire vesaire... Bütün onları, yapamadığı halde yapmış gibi yazdırtır Allah, emreder.

Fe-in şefâhü ğaselehû ve tahherahû.

“Eğer bu hastalığından ona şifa bahşederse, şifayâb ederse bu hasta kulunu.” *Ğaselehû* “Yıkar.” *Ve tahherahû.* “Ve tertemiz temizler.”

Nereden temizliyor?

Günahlardan temizliyor.

Kulu günahlardan gusleder, gasleder, yıkar, tertemiz eder. Kul öyle bir şiddetli hastalıktan kalktı mı tertemiz olur. Eğer;

Ve in kabadahû. “Bu hastalığından kurtulamaz da kul, Allah onun ruhunu kabzettirirse, melekü’l-mevte canını aldirtırsa, ruhunu kabz ederse o zaman.” *Ğafera lehû ve rahimehû.* “Onun günahlarını afv ü mağfiret eder. Kul mağfirete mazhar bir kul olur.” *Ve rahimehû.* “Ve rahmetine nâil eyler.”

Ve Allah’ın rahmetine nâil olan, mağfiretine mazhar olan kul da tabii cennete girecek.

Demek ki [kul] hastalandı mı yapamadığı işleri yapmış diye yazıyor. Şifa bulursa tertemiz oluyor. Eğer hastalıktan kalkamaz da ölürse o zaman da Cenâb-ı Hak Teâlâ hazretleri affediyor, mağfiret ediyor.

Binâenaleyh hastalıktan pek ah vah edip şikayetlenmemek lazım. Hastalığında bir nimet olduğunu bilmek lazım. Ne yapalım insanoğlu vücut sahibi, ruh sahibi, can sahibi; sağlığı olduğu gibi hastalığı da olur. Ömrünün bilmem kaç senesi sağlıklı geçiyor geçiyor geçiyor, ondan sonra hastalanıyor. Ne yapalım, hastalık ta olur. Her şey insan için.

Tabii hastalık istenmez, beni Allah affet sin diye hastalık isteyelim mi?

İstenmez. Çünkü bir keresinde bir zâtı ziyaret etmiş Peygamber Efendimiz. Hasta ziya-

retini severdi. Namaz kıldıktan sonra sorardı cemaate; Var mı bir hastası olan, ziyaret edelim? Var mı cenazesi olan teşyî edelim? Var mı bir ihtiyacı olan, ihtiyacını görelim?” filan diye sorardı.

Hastayı ziyarete gitmişler. Uuuu adamcağız hastalıktan erimiş, küçülmüş kuş yavrusu gibi kalmış. Erimiş. Şaşırdı Peygamber Efendimiz, hayretler içinde sordu ona, dedi ki; “Ya mübarek! Bu ne hal yahu?”

Tabii böyle söylememiştir de ben artık hatırımda kalan şekliyle anlatıyorum.

“Bu ne hal? Sen hiç Allah’a dua etmesini bilmez miydin? Hiç Allah’a dua etmedin mi? Bu ne hal böyle?”

Erimiş, küçülmüş, korkunç, perişan bir hâle gelmiş hastalıktan. Yanakları çökmüş, gözü çukura kaçmış nasıl olduysa artık.

“Bilirdim yâ Resûlallah, bilmez olur muydum dua etmeyi. Bilirdim de şöyle dua ederdim; ‘Ya Rabbi! Bana âhirette çektirme, ne vereksen dünyada ver; ver, dünya da çekeceğimi çekeyim âhirette rahat edeyim.’ derdim.” Peygamber Efendimiz buyurdu ki;

“Böyle söylemeyin. Cenâb-ı Hak’tan âfiyet isteyin.”

Âfiyet isteyeceğiz, sağlık isteyeceğiz, sıhhat isteyeceği, huzur isteyeceğiz, rahat isteyeceğiz ama hayatın bin bir türlü hali vardır, kaderin cilvesi vardır. Hastalık gelirse, şikayetlenmek yok, maneviyatı bozmak yok, taşkınlık yapmak yok, hırçınlık yapmak yok, surat asmak, gönül yıkmak yok. Edepli bir şekilde onun da Allah'tan geldiğini, sabrederse büyük mükâfatlar kazanmasına vesile olacak bir çeşit nimet olduğunu bilmesi lazım.

“İnsanlar hastalıktaki mükâfatları bilse-lerdi hasta olmayı temenni ederlerdi. Sağlıklı olmaktan ziyade hasta olmayı temenni ederlerdi.” buyuruyor Peygamber Efendimiz bir başka hadîs-i şerîfinde.

Hız. Ali Efendimiz'den Deylemi ve Hâkim rivayet eylemişler ki Peygamber Efendimiz şöyle buyurmuş;

إِذَا أَبْغَضَ الْمُسْلِمُونَ عُلَمَاءَهُمْ، وَأَظْهَرُوا عِمَارَةَ
أَسْوَأِ قَبَائِلِهِمْ، وَتَنَاكَحُوا عَلَى جَمْعِ الدَّرَاهِمِ، رَمَاهُمُ اللَّهُ
بِأَرْبَعِ خِصَالٍ: بِالْقَحْطِ مِنَ الزَّمَانِ، وَالْجَوْرِ مِنَ

السُّلْطَانِ، وَالْخِيَانَةِ مِنْ وُلَاةِ الْحُكَّامِ، وَالصَّوْلَةِ مِنَ الْعَدُوِّ

İzâ ebğada'l-müslimûne ulemâehüm ve azharû imârate esvâkîhim ve tenâkahû alâ cem'i'd-derâhimi ramâhümullâhü bi-erba'i hısâlin. Bi'l-kahtı mine'z-zamâni ve'l-cevri mine's-sultâni ve'l-hıyâneti min vülâti'l-hukkâmi ve's-savleti mine'l-adüvvi.

Bu rivayetin mânası şöyle;

İzâ ebğada'l-müslimûne ulemâehüm.
“Müslümanlar alimlerine kızdıkları zaman.”
Ve azharû imârate esvâkîhim. “Çarşı pazarlarını mâmur yapmaya, gösterişe yöneldikleri, çarşı pazarları süsledikleri zaman.”

Tabii ulemasına niye kızar, müslüman âlimine neden kızar?

Neden kızacak, doğru söyleyeni dokuz köyden kovdukları için. Dosdoğru söyler de ondan. Yapmayın böyle der, olmuyor der, müslümanlığa bu sığmaz der, dinlemezler bir daha söyler. Dinlemezler bir daha söyler, söyleyince de kızarlar. Eh yahu, şu adamdan bıktık be, başımıza bu ne oluyor ya böyle derler.

Halbuki dođruyu söylüyor, Allah'ın emrini söylüyor, âyeti, hadisi söylüyor. Sevmezler.

Ama bir şarkıcı olsa, elinde sazı olsa, halk türküleri söylese, ozan olsa el üstünde tutarlar, salonlar dolar. Kadın olsa salonlarda yetmez, stadyumları doldururlar. Üüüf su gibi para verirler, onu dinlemeye giderler. Bildikleri şarkılar. Ha benim sevdiğim şarkıyı söylüyor. Demek ki biliyorsun, yeni bir şey de değil. Bildiği şarkıyı söylüyor diye ah ne güzel söylüyor. Ah vah bilmem ne. Onlarda alımlı çalımlı giyinirler, açılırlar saçılırlar, sahneye çıkarlar, ışıklar mışıklar filan derken salonlar yetmez, stadyumlar dolar taşar, paralar, hayıra harcanmayan paralar seller gibi akar. Hayıra harcanmayan paralar meydana çıkar, sarhoşlar coşar, bilmem göğsüne milyonlukları takarlar, iğnelerler filan. Hep olan şeyler.

Alimleri sevmezler. “Müslümanlar alimleri sevmedikleri zaman.” Demek ki alimlerle ters düşüyorlar. “Ve çarşılarını, pazarlarını mâmur ettikleri, süsledikleri zaman.”

Tabii bir yerin mâmurluđu oraya teveccühle olur. Mesela, “Allah'ın mescidlerini ancak mü'min olanlar imar eder.” deniliyor. Yani

mescide gitmek, namaz kılmak, orayı şenlendirmek imar sayılıyor.

Çarşı pazarı şenlendiriyorlar. Âlimlerine gitmiyorlar, alim ders veriyor hiç kimse yok etrafında. Çarşı pazar kaynıyor; eğlence gelen giden, müşteri almak vermek, yalan dolan, yalan yere yemin, kandırmak, hileli tartmak, bozuk mal vermek vesaire vesaire... Çarşı pazarda Allah'ın sevmediği çok günah işleniyor.

Oraları şenlendirdikleri, süsledikleri zaman; ya gidip oraları kalabalıklaştırdıkları için böyle söyleniyor ya da boyalı, ışıklı, reklamlı filan öyle olduğundan. O zaman bu iki şey olduğu zaman; alimlerini sevmeyip dünyaya meyledip, çarşı pazarı sevip, dünya malını, metâını kazancını sevip, ahiretini düşünmedikleri zaman böyle olur tabii.

O zaman başka?

Ve tenâkahû alâ cem'i'd-derâhimi. “Para toplamaya nikahlandıkları zaman.”

Dirhemleri cem etmeye, toplamaya nikahlandıkları zaman. Yani akılları fikirleri, dirhem toplamak ya da bu sözün bir mânası şöyle de olabilir;

Tenâkahû. “Evleniyorlar.” *Alâ cem'i'd-derâhimi.* “Şu kadının parası çok. Şunu nikâh-

larsam tarlasını, bağını, bahçesini, hurmalığını, paralarını alırım. Bir de şurada bir dul daha var. Cadoloz çok çirkin ama parası çok. Nasıl olsa dört kadına kadar müsaade var. Bir de şunu da alırsam ooo malım daha da artar. Bir de öbür tarafta bir tane daha şirret bir kadın var. Şirret ama parası çok. Onu da alırsam param daha çok olur. Yani nikâhlanıyor ama para toplamak için nikâhlanıyor.” Bu mânâyada olabilir. Yani Allah rızası için nikâhlanmıyor.

Nikâhlanmak ne içindir?

Allah’ın emri, peygamberin kavli, sünneti olduğu içindir. Çoluk çocuk sahibi olsun, hayırlı evlat yetiştiresin diyedir. Şeytandan ve nefisten yakayı kurtarmak içindir. Sevabının kat kat artması içindir. Onun için ölecek durumda olan sahabî *radiyallahu anh* mübarek, karısının ölüm haberini vermişler; ikisi de salgın hastalıktan, vebadan yataktalar. Birisi ölmüş, o da ölecek;

“Aman beni nikâhlayın.” diyor.

Niye? Kalk ta iyi ol da öyle nikâhlayalım.

Yok diyor. Ben bundan, bu hastalıktan kalkmayacağımı biliyorum. Öleceğim, biliyo-

rum. Aman beni nikâhlayın. Allah'ın huzuruna bekâr gitmekten utanıyorum, diyor.

Nikâhını yapacaklar sadece kavilde kalacak; ne düğün olacak, ne dernek olacak, ne gerdek olacak. E nikâhlandığı için de kadın mirasına konacak. Kesinlikle Türkiye'de böyle bir şey yaptırtmazlar. Öteki mirasçılar! Hııımm... Çocuklar babasını evlendirtmez anası öldüğü zaman. E evlenirse mal oraya gidecek, bilmem ne yapacak diye hesaplar yaparlar. Adama da bakmazlar. Adam ihtiyar, aşı pişecek. Gelinler bakmaz, kızlar bakmaz. Evlenmek istese evlendirmezler. Bu yaştan sonra ne yapacaksın evlenmeyi.

E sahabe-i kirâm ölüm döşeginde evleniyor? Ne demek ne yapacaksın?

Karı koca olunca mahremiyet oluyor, birbirlerine bakarlar. Üstü başı batarsa temizler, bilmem şöyle olur, böyle olur. Evliliğin faydaları var; birbirlerine destek oluyorlar, hayatta arkadaş beraber refika oluyor. İşte evlendirtmezler.

Yani “evlilik para toplamak maksadıyla olursa” mânasına da gelebilir. Belki bu mâna daha güzel.

Ramâhümullâhü bi-erba’i hısâlin. “Böyle yaptıkları zaman Allah onları dört duruma düşürür.”

Yani alimlerine kızdıkları, sokakları, çarşı pazarlarını süsledikleri ve parası çoğalsın diye evlendikleri zaman Allah onlara dört belayı musallat eder. Bir;

Bi’l-kahtı mine’z-zamâni. “Zamanı kıtlaştırır Allah. Kıt eder zamanı.”

Yani Allahuâlem bunun mânası, zaman bereketsizleşir; ha bugün geçiverdi ya, hiçbir şey yapamadık ya! Hay Allah, bir ay olmuş ya, kira yine gelmiş ya! Şuna bak ya, geçen seneyi daha yeni yılbaşı gibiydi filan. Ha bir sene geçti mi bunun üstünden! Fırt fırt geçiyor zaman, bereketi yok, bir şey de yapamıyor. Hiçbir şey de yapamıyor.

Zamanı kıtlaştırır Allah, bela olarak bereketsizleştirir.

Tabii bu zamanı bereketsizleştirmek, başka manalara da gelebilir mi?

Yani kıtlık verir bunlara, zamanları, o zamanları maddi bakımdan arpası, buğdayı, mahsulü şeyi olmaz mânasına da belki geliyordur.

Ve'l-cevri mine's-sultâni. “Sultandan zulüm başlar, yöneticilerden zulüm başlar.”

Haaa... Vay be, biz idarecilere kızılıyorduk şimdiye kadar. İşin içinde iş varmış. Demek ki ahalideymiş kabahat. Kabahat ahalideyimiş de sultan bela imiş, yöneticiler Allah'ın onlara cezasıymış.

Haa... Bu doğrudur. Bu, bu çok doğru bir fikirdir, çok doğru bir gerçektir, kimse bunu anlamaz. Peygamber Efendimiz;

Kemâ tekûnû yüvellâ aleyküm. “Ne biçim davranırsanız, ne halde olursanız, ona uygun bir yönetimle yönetilirsiniz.” buyuruyor.

Layık olduğunuz, müstehak olduğunuz yönetimle yönetilirsiniz diye buyuruyor. Bu kesin. Halk bozuldu mu Allah idarecilerle onları cezalandırır. Zalim idarecileri başlarına musallat eder.

Ee müslüman ülkelerde hep zalim idarciler var?

Demek ki müslümanlar bozuk. Elbette bozuk! Şu hallerine bak!

En akıllısı deli Bekir.

Ol dahi zincirde yatur.

En akıllısı!

Bir düğün yapar, bak bakalım düğünün nasıl olduğuna, İslâm’la ilgisi ne kadar?

Efendim, işte düğünde böyle şey olurmuş da, bilmem ne imiş de, gelin açılır, saçılır, süslenir, nâmahrem, bilmem ne, kadınlar, bilmem çalgıydı, bilmem neydi...

E bunlar hangisi İslâm’da var?

Ebû Eyyûb el-Ensârî hazretleri, Abdullah b. Ömer’in düğününe geldiği zaman duvarda bakmış bir halı, bir kumaş asılı.

“Bu ne?” demiş.

İşte düğün diye astık bunu.

“Resûlullah zamanında böyle bir şey yoktu. Ben kalkıyorum gidiyorum.” demiş.

Yapma, etme, kaldıralım halıyı, bilmem ne.

Halı değil, halı nereden bulunacak, kumaş.

Kalkmış gitmiş, durmamış; “Resûlullah’ın zamanında olmayan bir bidatın yapıldığı yerde ben durmam.” demiş.

Halbuki düğün sahipleri de mübarek insanlar. Ohooo! Şimdiki düğünlerde. Benim karşı komşum dedi ki;

“Hocam, bu akşam evinde durma, kalk başka yerlere git.” Sapanca da aynı sokakta oturuyoruz. Başka yere git.

Niye?

“Bizim bugün düğün var. Eve hakim olamıyorum hocam.” dedi. Beş vakit namaza geliyor, ciddî adam. Söz dinlemiyorlar dedi, ne karım söz dinliyor, ne çocuklar söz dinliyor dedi. Bir düğün olacak bugün, utanıyorum. Sen görme hocam dedi.

Kendi evimden beni kışaladı, çıkarttırdı Adapazarı’nda. Başka arkadaşlara gittim. [Gece saat] bir’e kadar oyalandım ziyarette, bir’den sonra geldim, sokağı trafiğe kapatmışlar. Karşı komşu, evlerinin önü bizim eve kadar dayanıyor.

Sokağı kapatmışlar, çalgılar, sazlar, eğlenceler; kızlarla erkekler kol kola girmişler hoppada hoppada, zıppada zıppada hopluyorlar zıplıyorlar, daha yorulmamışlar. Saat bir’de geldim, aralarından zor geçtim.

Adamcağız çok haklıymış, söz dinletemiyor.

Tabii çarşı pazarlar yalan dolan hile dolu, alimlerini sevmezler...

“Şu kız salih bir kız, al bunu.”

Alacağız ama parası pulu yok ailesinin yahu düğünde.

Kızı almazlar.

Veyahut salih bir adam gelir, kızı ister. Kızın anası babası sorarlar ne iş yaparsın?

Filan yerde memurum.

Beđenmezler. Doktor olsaydı, mühendis olsaydı, tüccar olsaydı, zengin olsaydı kızı vereceklerdi.

Ama çok salih bir çocuk. Melek gibi bir şey, kanatları yok sadece. Bir de havada uçmuyor, yerde yürüyor o kadar. Melek. *Hâzâ melek*. “Yeryüzünde yürüyen melek.”

Vermezler. Paradan haber ver.

Para ne kadar? Sermayesi ne kadar? Anası babası zengin mi? Anası babası öldüğü zaman kıza çok miras kalacak mı? Evleri barkları var mı? Deniz kenarında yalıları var mı? Arabaları ne marka, kaç model? Bilmem ne...

Hesaplar hep böyle. Hep burada söylenen yanlışlıklar.

Bir, kıtlık; ya zamanın bereketsizliği ya o zamanda kıtlık. İki, sultandan, yöneticilerden zulüm, cevir.

Ve'l-hıyâneti min vülâti'l-hukkâmi. “Görevli insanlardan hıyanet.”

İdare tefessüh etmiş, bozulmuş. Memurlar rüşvetsiz iş yapmıyor, hıyanet ediyor, görevi doğru düzgün yapmıyor. Mahkemeler doğru karar vermiyor, savcısı savcı değil, hâkimi hâkim değil, böyle olur.

Ve's-savleti mine'l-adüvvi. “Bir de düşman saldırır.”

Cenâb-ı Hak o topluma bu belaları musallat eder. Düşman dışarıdan saldırır, yönetici içerden zulüm yapar. memurlar hıyanet ederler, kıtlık ve şey olur; yağmur kesilir, mahsül olmaz vesaire...

Üçüncü hadîs-i şerîf.

إِذَا أَتَى أَحَدُكُمْ مَجْلِسًا فَلْيُسَلِّمْ، فَإِنْ بَدَا لَهُ أَنْ يَجْلِسَ
جَلَسَ. وَإِنْ أَرَادَ أَنْ يَقُومَ فَلْيُسَلِّمْ، فَلَيْسَتْ الْأُولَى
بِأَحَقَّ مِنَ الْآخِرَةِ.

İzâ etâ ehadüküm meclisen fe'l-yüsellim fe-in bedâ lehû en yeclise celese ve in erâde en yekûme fe'l-yüsellim fe-leyseti'l-ûlâ bi-ehakka mine'l-âhirati.

İbn Hibbân, Ebû Hüreyre *radıyallahu anh*'ten rivayet eylemiş ki, Peygamber *sallallahu aleyhi ve sellem* şöyle buyurmuş;

“Sizden biriniz bir toplantıya, bir meclise geldiği zaman.” *Fe’l-yüsellim*. “Selam versin.”

es-Selamu aleyküm veya es-selamu aleyküm ve rahmetullah veya es-selamü aleyküm ve rahmetullahi ve berekâtüh. Selam versin meclise geldiği zaman. es-Selamu aleyküm derse on hasene alır. es-Selamu aleyküm ve rahmetullah derse 20 hasene alır. es-Selamu aleyküm ve rahmetullahi ve berekâtüh derse 30 hasene alır. Her ilave kelimeye on hasene daha sevap fazla.

Fe-in bedâ lehû en yeclise celese. “Eğer oturacak gibi bir durum olursa, selam verdikten sonra otursun.”

Selamdan otursun. Oturması uygun geliyorsa kendisine, oturması lazım geliyorsa otursun.

Ve in erâde en yekûme. “Ama oturmayıp kalkıp gidecekse, gitmesi gerekiyorsa, kalkacaksa.” *Fe’l-yüsellim*. “Yine selam versin.”

Biz de ilk defa selam vermek var da, ikinci bazılarını bilmiyorlar. İkinci de var. Yani meclise gelindiği, toplantıya gelindiği zaman da selam verilir, giderken de selam verilir. Burada o belirtiliyor.

Fe-leyseti'l-ûlâ bi-ehakka mine'l-âhirati.

“Birincisi ikinci selamdan daha geçerli ve önemli değildir.”

Yani ikincisi de önemlidir, aynı şekilde önemlidir. İkinciye önemsiz sanmayın; biricisi daha önemli, ikincisi olmasa da olur demeyin. İkincisi de önemsiz değildir. Biricisi ikinciden daha önemli değildir, ikisi de önemlidir.

“Kalkarken de selam verin.” diye bildiriyor Peygamber *sallallahu aleyhi ve sellem* Efendimiz.

Allah sünnet-i seniye'yi uygulayıp, ihyâ edip şehit sevapları kazanmayı cümlemize nasip etsin. Her işimizi sünnete göre yapmaya bizi muvaffak eylesin. Peygamber Efendimiz'in şefaatine erdiresin.

el-Fâtiha...

Prof. Dr. Mahmud Es'ad COŞAN

20 Rebîü'l-Evvel 1421 / 22.06.2000

[Bütün HADİS DERSLERİ'ne PDF olarak ulaşmak için tıklayınız.](#)

